

Çin'in Yapay Zekâ Yönetişiminde Güvenlik Paradigmaları: Stratejik Bir İnceleme

Gülşah ÖZDEMİR*

ÖZ

Bu çalışma, Çin Halk Cumhuriyeti'nin yapay zekâ (AI) yönetim stratejilerini güvenlik paradigmatları çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Çin'in AI teknolojilerini ulusal güvenlik, ideolojik bütünlük ve dijital otoriterlik bağlamında nasıl konumlandığını sorgulamaktadır. Yapısal realizm ve ontolojik güvenlik kavramları temelinde, Xi Jinping liderliğinde yayımlanan "Yeni Nesil Yapay Zekâ Gelişim Planı" gibi stratejik belgelerin analiz edildiği çalışma, Çin'in AI'yı ekonomik kalkınmanın ötesinde, rejimsel sürekliliği ve ulusal egemenliği güçlendirmek için kullandığını ortaya koymaktadır. Bulgular, dijitalleşmenin normatif bir güvenlik söylemi olarak işlev gördüğünü ve Çin'in yükselen dijital otoriterlik modelini desteklediğini göstermektedir. Bu stratejiler, küresel AI yönetiminde güvenlik odaklı yeni normların oluşumuna katkıda bulunmaktadır. Çalışma, Çin'in teknoloji ve güvenlik entegrasyonunun uluslararası dijital yönetim üzerindeki etkilerini tartışarak, AI yönetiminde güvenlik eksenli bir dönüşüm öngörmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çin, Yapay Zekâ, Güvenlik İkilemi, Ontolojik Güvenlik, Dijital Otoriterlik, Xi Jinping.

Başvuru / Kabul: 05 Temmuz 2025 / 10 Ağustos 2025

Atıf: Özdemir, G. (2025). Çin'in Yapay Zekâ Yönetişiminde Güvenlik Paradigmatları: Stratejik Bir İnceleme, *İmgelem*, Yeni Medya Çalışmaları, 719-750.

Security Paradigms in China's AI Governance: A Strategic Review

ABSTRACT

This study aims to examine the People's Republic of China's artificial intelligence (AI) governance strategies within the framework of security paradigms. The study questions how China positions AI technologies in the context of national security, ideological integrity, and digital authoritarianism. Based on the concepts of structural realism and ontological security, the study analyzes strategic documents such as the "Next Generation Artificial Intelligence Development Plan" issued under the leadership of Xi Jinping, and reveals that China uses AI beyond economic development to strengthen regime continuity and national sovereignty. The findings indicate that digitalization serves as a normative security discourse, supporting China's emerging digital authoritarian model. These strategies contribute to the formation of new security-focused norms in global AI governance. The study examines the impact of China's technology and security integration on international digital governance, envisioning a security-centered transformation in AI governance.

Keywords: China, Artificial Intelligence, Security Dilemma, Ontological Security, Digital Authoritarianism, Xi Jinping.

Received / Accepted: 05 July 2025 / 10 August 2025

Citation: Özdemir, G. (2025). Çin'in Yapay Zekâ Yönetişiminde Güvenlik Paradigmatları: Stratejik Bir İnceleme, *İmgelem*, New Media Studies Special Issue, 719-750.

*Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret Bölümü, Balıkesir, Türkiye. E-posta: gulsah.ozdemir@balikesir.edu.tr, ORCID Numarası: [0000-0001-8900-2560](https://orcid.org/0000-0001-8900-2560), ROR ID: <https://ror.org/02tv7db43>

GİRİŞ

21. yüzyılın ikinci çeyreği, AI teknolojilerinin devrimsel bir şekilde geliştiği ve bu teknolojilerin ulus-devletlerin güvenlik, ekonomi ve toplumsal düzen politikalarını yeniden şekillendirdiği bir dönemi işaret etmektedir. Bu bağlamda, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), AI'yı yalnızca bir teknolojik ilerleme aracı olarak değil, ulusal güvenlik ve rejim istikrarını pekiştiren; aynı zamanda uluslararası sistemde stratejik konumunu güçlendirmeyi hedefleyen çok katmanlı bir güvenlik yaklaşımının temel bileşeni olarak konumlandırmaktadır. Çin'in bu teknolojiye dayalı stratejik yönelimi, özellikle 21. yüzyılın dijital devrimi içinde küresel bir güç olma yolunda atılan önemli adımları içermektedir.

Yapay zekâ teknolojilerinin hızla gelişmesi, sadece teknolojik bir devrim değil, aynı zamanda devlet-toplum ilişkilerinin yeniden şekillendiği bir güvenlik sahnesi yaratmıştır. Bu yeni dijital düzenin en dikkat çekici örneklerinden biri, Çin Halk Cumhuriyeti'nin uygulamaya koyduğu AI stratejileridir. Özellikle Xi Jinping'in liderliğinde hız kazanan dijitalleşme politikaları, Çin'in bu teknolojiyi yalnızca ekonomik ya da bilimsel bir araç olarak kullanmadığını, aynı zamanda ulusal güvenlik ve iç denetim sağlama amacı güttüğünü göstermektedir. Çin'in AI stratejileri hem iç güvenliği sağlamak hem de küresel ölçekte dijital altyapıların kontrolüne yönelik hegemonik bir meydan okuma olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu stratejilerin yalnızca ekonomik veya bilimsel motivasyonlarla açıklanması yetersiz kalmaktadır; Çin'in yapay zekâ politikaları, çok katmanlı bir güvenlik paradigması sunmaktadır. Mevcut literatürde Çin'in AI politikaları çoğunlukla Batı merkezli çalışmalarda otoriter güvenlik devleti yaklaşımıyla ele alınmakta ve teknolojinin rejim güvenliği üzerindeki etkisi genellikle bu çerçeveye sınırlandırılmaktadır. Bununla birlikte, Çin toplumundaki iç tartışmaların ve yerel dinamiklerin literatüre sınırlı ölçüde yansıdığı görülmektedir. Bu çalışma, söz konusu eksikliği tamamen kapatamasa da güvenlik teorileri perspektifinden geliştirdiği kuramsal yaklaşımıyla literatürdeki güvenlik odaklı boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Çalışma, Çin'in AI yönetim modelini güvenlik ikilemi ve ontolojik güvenlik teorileri temelinde inceleyerek, bu iki kuramsal yaklaşımın kesişiminden doğan çok katmanlı güvenlik dinamiklerini ortaya koymaktadır. Kenneth Waltz'un yapısal realizm anlayışına dayanan güvenlik ikilemi kavramı, devletlerin anarşik uluslararası sistemde hayatta kalma ve güvenliği maksimize etme çabalarını vurgularken, Anthony Giddens'ın ontolojik güvenlik teorisi, rejimlerin kimliksel sürekliliğini sağlama arzusuna odaklanmaktadır. Bu iki kuramsal çerçeve, Çin'in AI stratejilerinin dışsal güvenlik kaygıları ile içsel yönetim stratejileri arasındaki kesişimleri anlamamıza olanak tanımaktadır. Çin'in uluslararası sistemdeki yükselen gücü ve

iç politikalarında dijitalleşme ve gözetim teknolojilerinin nasıl bir güvenlik ve ideolojik araç olarak kullanıldığını incelemek, bu teorik çerçeveler üzerinden anlam kazanmaktadır.

Çin'in AI yönetişimi, sadece ekonomik büyüme ya da teknolojik ilerleme hedefine odaklanmakla kalmayıp, aynı zamanda iç toplumsal yapının kontrolü ve rejim güvenliğinin sağlanması için de bir araç olarak kullanılmaktadır. Örneğın, Çin'in sosyal kredi sistemi gibi uygulamalar, yapay zekâ teknolojilerinin sadece bireysel davranışları denetlemekle kalmayıp, aynı zamanda bireylerin kimliksel aidiyetlerini ve toplumsal uyumlarını da şekillendirdiğini göstermektedir. Bu, Çin'in dijital otoriterlik anlayışının bir parçası olarak ortaya çıkmakta ve ülkenin içsel istikrarını sürdürme çabasını yansıtmaktadır. Bu bağlamda, Çin'in AI'yı, sosyal düzeni sağlamak, rejim güvenliğini pekiştirmek ve Parti'nin ideolojik sürekliliğini korumak için kullandığı görülmektedir.

Uluslararası düzeyde, Çin'in yapay zekâ stratejisi, Batı'nın liberal-demokratik dijitalleşme modellerine karşı koyan bir alternatif sunmaktadır. Bu alternatif, daha merkeziyetçi, devlet odaklı ve ideolojik olarak şekillendirilmiş bir dijital yönetim modelini ifade etmektedir. Çin, AI teknolojileri aracılığıyla ulusal güvenliğini sadece içte değil, aynı zamanda küresel ölçekte de pekiştirmeye çalışmaktadır. Çin'in yükselen dijital gücü, aynı zamanda küresel teknoloji rekabetinde stratejik bir avantaj elde etmesine olanak sağlamaktadır. Bu süreçte, Çin'in yapay zekâna dair stratejileri hem ulusal güvenliğı hem de küresel ölçekteki rekabet gücünü artırmak adına bir araç olarak görülmektedir.

Bu çalışma, yapısal realizm ve ontolojik güvenlik teorilerini birlikte kullanarak Çin'in yapay zekâ yönetişimini çok boyutlu bir güvenlik perspektifinden incelemektedir. İki kuramsal çerçevenin birlikte tercih edilmesi, Çin'in dış politikadaki güç ve güvenlik arayışlarını makro düzeyde, rejim güvenliğı ve toplumsal istikrar odaklı iç politikalarını ise mikro düzeyde analiz etmeyi mümkün kılmaktadır. Böylelikle çalışma, yalnızca güç temelli realist açıklamalara bağlı kalmayıp, dijital otoriterlik ve kimlik sürekliliğı gibi ontolojik kaygıları da içeren daha bütüncül bir metodolojik yaklaşım sunmaktadır. Literatürdeki mevcut çalışmaların büyük ölçüde ekonomik kalkınma ve teknoloji politikaları odaklı olduğı göz önüne alındığında, bu yaklaşım, güvenlik merkezli kuramsal bir boşluğu doldurma iddiası taşımaktadır. Araştırmanın en önemli kısıtlarından biri, Çince birincil kaynaklara erişim sınırlılığıdır. Çalışma ağırlıklı olarak Batı merkezli ikincil kaynaklara dayanmakta olup, bu durum Çin toplumundaki yerel tartışmaların analize sınırlı ölçüde yansıtılmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, Çin'in AI stratejisi, yalnızca bir teknolojik gelişme değil, aynı zamanda çok katmanlı bir güvenlik stratejisidir. Bu strateji, Çin'in hem içsel güvenliğini hem de uluslararası rekabetteki konumunu güçlendirmeyi hedeflemektedir. ÇHC'nin AI'yı bir güvenlik aracı olarak kullanma biçimi, klasik güvenlik anlayışlarından farklı olarak, teknolojinin ideolojik ve toplumsal düzeydeki güvenlik hedeflerine nasıl entegre edilebileceğini ortaya koymaktadır. Bu hem Çin'in içindeki toplumsal denetimi hem de uluslararası güvenlik dinamiklerini şekillendiren önemli bir gelişim olarak değerlendirilebilir. Makale, bu dönüşümü anlamaya yönelik bir çerçeve sunarak, Çin'in dijital yönetim modelinin küresel düzeydeki etkilerini tartışmaktadır. Bu yönüyle çalışma, mevcut literatürde ağırlıklı olarak ekonomik kalkınma veya teknoloji politikaları bağlamında ele alınan Çin'in AI stratejilerini, güvenlik teorileri perspektifinden inceleyerek özgün bir katkı sunmaktadır.

Teorik Arka Plan: Güvenlik İkilemleri, Ontolojik Güvenlik ve Dijital Otoriterlik Klasik Güvenlik İkilemi: Kenneth Waltz'un Perspektifi

Uluslararası İlişkiler tarihinde devletlerin güvenlik arayışlarının neden çoğu zaman istikrarsızlıkla sonuçlandığı sorusu, savaşların ve çatışmaların sürekliliğini anlamaya çalışan araştırmacılar için temel bir çıkış noktasıdır. Bir devletin kendi güvenliğini artırma yönündeki çabası, diğer devletler tarafından potansiyel tehdit olarak algılanabilir ve bu durum karşılıklı güvensizlik sarmalını tetikleyebilir. Bu paradoksal durumu açıklayan ve uluslararası güvenlik çalışmalarının temel kavramlarından biri haline gelen “güvenlik ikilemi” (security dilemma), devletlerin savunma motivasyonlarının nasıl tehdit algısına dönüşebileceğini çarpıcı biçimde ortaya koyar. Kenneth Waltz'un yapısalcı realizmi (neorealizm), bu olguyu bireysel aktörlerin niyetlerinden ziyade uluslararası sistemin yapısal koşullarına dayandırarak kavramsallaştırır. Waltz'un yaklaşımı, güvenlik ikilemini devletlerin tercihlerinden bağımsız, yapısal bir zorunluluk olarak ele alır ve böylece klasik realizmin aktör merkezli analizlerinden ayırır. Bu bağlamda, güvenlik ikileminin Waltz'un neorealist teorisindeki yeri, uluslararası sistemin işleyişine ilişkin temel varsayımları yeniden düşünmeyi gerekli kılar.

Kenneth Waltz'un 1979 tarihli *Theory of International Politics* adlı eseri, Uluslararası İlişkiler disiplinde paradigmatic bir kırılma noktası olarak kabul edilir. Waltz, devletlerin davranışlarını açıklarken bireylerin psikolojik eğilimlerinden veya liderlerin karakterlerinden ziyade, anarşik uluslararası sistemin devletler üzerinde yarattığı yapısal baskılara odaklanır. Ona göre, uluslararası sistemde merkezi bir otorite bulunmadığından, devletler kendi güvenliklerini sağlamakla yükümlüdür. Bu durum, “kendi kendine yardım” (self-help) olarak adlandırılan ve devletleri sürekli tetikte olmaya iten bir davranış biçimini beraberinde getirir.

Güvenlik ikilemi ise bu bağlamda sistemin mantıksal bir uzantısı olarak ortaya çıkar. Her devletin savunma amacıyla geliştirdiği askeri kapasite, diğer devletler tarafından potansiyel bir saldırı hazırlığı olarak algılanabilir. Bu algı farklılığı, güvensizlik döngüsünü başlatır ve sistemde genel bir istikrarsızlığa neden olur (Jervis 1978: 177-178).

Waltz, güvenlik ikileminin doğasını analiz ederken onu bireysel yanlış anlamalarla değil, sistemin anarşik yapısı ile açıklamayı tercih eder. Klasik realist yaklaşımlar, devletlerin saldırganlıklarını güç arzusuna ya da insan doğasının rekabetçiliğine bağlarken; Waltz (1979), bu tür açıklamaları yetersiz ve ampirik açıdan problemlili bulur. Ona göre, devletler esasen hayatta kalmak için hareket ederler ve bu da onları rasyonel aktörler haline getirir. Bu rasyonalite, her devletin kendi güvenliğini maksimize etmeye çalışmasını zorunlu kılar; ancak bu çaba, diğer devletler için tehdit olarak algılandığından dolayı sistemik düzeyde istikrarsızlığa yol açar. Dolayısıyla güvenlik ikilemi, irrasyonel ya da kötü niyetli aktörlerin değil, rasyonel ve hayatta kalma güdüsüyle hareket eden devletlerin var olduğu bir sistemin sonucudur.

Güvenlik ikileminin Waltz'un teorisindeki bir diğer temel boyutu, güç dengesi (balance of power) kavramıyla ilişkisidir. Devletler, sistemdeki diğer güçleri dengelemeye çalışarak kendi güvenliklerini sağlamaya yönelirler. Bu bağlamda ittifaklar kurulabilir ya da doğrudan silahlanma yoluna gidilebilir. Waltz (1969), bu sürecin iki kutuplu sistemlerde daha öngörülebilir olduğunu savunur. Soğuk Savaş dönemindeki ABD-Sovyet rekabeti bu anlamda, güvenlik ikileminin yönetilebilir hale geldiği bir örnek olarak görülür. Ancak çok kutuplu sistemlerde, aktörlerin sayısının ve ilişkilerinin karmaşıklığı, yanlış hesaplama riskini artırır ve güvenlik ikileminin yıkıcı etkilerini daha olası hale getirir.

Ne var ki Waltz'un yapısalcı yaklaşımı, bazı açılardan eleştiriye de açıktır. Öncelikle, bu yaklaşım devletleri homojen ve iç politikadan bağımsız aktörler olarak ele alır. Devletlerin içsel özelliklerinin, rejim türlerinin ya da liderlerin algılarının güvenlik davranışlarını nasıl etkilediği göz ardı edilir. Bu nedenle konstrüktivist ve liberal kurumsalcı yaklaşımlar, Waltz'un güvenlik ikilemi anlayışını indirgemeci olmakla eleştirir. Alexander Wendt (1992), anarşinin devletler tarafından nasıl anlamlandırıldığının belirleyici olduğunu öne sürerek, “anarşi devletlerin yaptığı bir şeydir” şeklindeki meşhur ifadesiyle Waltz'un yapısal determinizmini sorgular. Aynı şekilde neoliberal kurumsalcılar, uluslararası kurumların güven artırıcı mekanizmalar ve şeffaflık yoluyla güvenlik ikilemini azaltabileceğini savunur (Keohane 1984: 42-43).

Bu eleştirilere rağmen Kenneth Waltz'un güvenlik ikilemi perspektifi, uluslararası ilişkilerin yapısal doğasına ilişkin güçlü bir kavramsal çerçeve sunar. Waltz, güvenlik ikilemini aktörlerin niyetlerinden arındırarak sistemsal bir zorunluluk olarak kavramsallaştırır ve böylece teorik açıklamayı daha genel geçer kılmayı başarır. Bu durum, günümüzün çok kutuplu sisteminde de geçerliliğini koruyan bir analiz çerçevesi sunmaktadır. Devletlerin niyetlerinden bağımsız olarak, güvenlik arayışlarının nasıl güvensizliği besleyebileceğini anlamak, uluslararası çatışmaların doğasını kavramak açısından halen merkezî bir öneme sahiptir.

Ontolojik Güvenlik: Giddens'in Kavramsallaştırması

Güvenlik kavramı, uzun yıllar boyunca fiziksel tehditlere karşı korunma anlamında kullanılmıştır. Ancak sosyal teorideki gelişmeler, güvenliğin yalnızca dış tehditlere karşı değil, aynı zamanda bireyin ve toplulukların kimlik ve süreklilik ihtiyacına yönelik içsel bir gereksinim olduğunu da ortaya koymuştur. Bu bağlamda Anthony Giddens'in geliştirdiği ontolojik güvenlik (ontological security) kavramı, modern toplumlarda bireylerin süreklilik, düzen ve anlam ihtiyacını güvenlikle ilişkilendiren özgün bir kuramsal çerçeve sunar. Giddens'a göre bireyler, yalnızca fiziksel güvenlik değil, aynı zamanda benlik sürekliliğini tehdit eden varoluşsal belirsizliklerle başa çıkmak için de güvenliğe ihtiyaç duyar. Bu yaklaşım, özellikle uluslararası ilişkiler kuramında birey-aktör düzeyinden devletler düzeyine taşınarak, devletlerin dış politikadaki davranışlarını anlamlandırmada yeni bir pencere açmıştır.

Anthony Giddens, *The Constitution of Society* (1984) ve *Modernity and Self-Identity* (1991) adlı eserlerinde ontolojik güvenlik kavramını, bireyin benliğinin sürekliliğini sağlayan rutinlerin ve anlam sistemlerinin kırılganlığına karşı geliştirdiği bir psikolojik denge durumu olarak tanımlar. Giddens'a göre birey, gündelik hayatın temelinde yer alan ve çoğunlukla sorgulanmadan sürdürülen rutinler aracılığıyla bir tür "varoluşsal tutarlılık" elde eder (Giddens, 1991). Bu tutarlılık, bireyin dünyayı anlamlandırmasına, kendi kimliğini istikrarlı biçimde yeniden üretmesine ve sosyal çevresiyle güvene dayalı ilişkiler kurmasına olanak tanır. Ancak bu rutinlerin kesintiye uğraması ya da sorgulanmaya başlanması, bireyde ciddi bir belirsizlik ve kaygı hali doğurur. Bu noktada ontolojik güvenlik, bireyin yalnızca fiziksel tehditlerden değil, aynı zamanda varoluşsal düzeydeki tehditlerden de korunma ihtiyacını ifade eder (Kinnvall 2004: 742).

Moderniteyle birlikte hızlanan toplumsal değişim, geleneksel norm ve yapıları zayıflatmış, bireyleri daha esnek ancak aynı zamanda daha kırılgan kimliklere yöneltmiştir. Giddens'a göre geç modern toplumlarda bireyler, kimliklerini daha fazla refleksiviteye dayalı

olarak inşa etmek zorundadır (Giddens 1991: 8). Bu durum, bireyin kimliksel belirsizlik ve ontolojik güvensizlik riskine daha açık hale gelmesine neden olur. Ontolojik güvenliğin sağlanması bu bağlamda, bireyin anlam krizleri karşısında bir “anlatı sürekliliği” geliştirmesiyle mümkündür. Giddens, bireyin yaşam öyküsünü istikrarlı ve tutarlı biçimde sürdürebilmesini, ontolojik güvenliğin temel bileşenlerinden biri olarak görür.

Bu kavramsal çerçeve, 2000’li yıllardan itibaren uluslararası ilişkiler teorisinde de giderek daha fazla ilgi görmeye başlamıştır. Özellikle Alexander Wendt’in sosyal konstrüktivist yaklaşımıyla birlikte, devletlerin yalnızca çıkar ve güç odaklı rasyonel aktörler olmadıkları, aynı zamanda kimlik, aidiyet ve güvenlik arayışlarıyla hareket ettikleri savı güç kazanmıştır. Ontolojik güvenlik bu bağlamda, devletlerin uluslararası sistemdeki kimliklerinin sürekliliğini sağlama arzusuyla dış politikalarını şekillendirdiklerini öne sürer (Mitzen 2006: 354). Devletler de tıpkı bireyler gibi, varoluşsal belirsizlikleri azaltmak, dış dünyayı öngörülebilir kılmak ve kendi benlik anlatılarını sürdürmek için belirli davranış kalıplarını tekrar ederler. Bu tekrarlar, bazı durumlarda rasyonel olmayan ama kimliksel sürekliliği besleyen politikaların devamlılığını açıklayabilir.

Jennifer Mitzen’in (2006) çalışmaları, ontolojik güvenliğin dış politika analizlerinde nasıl kullanılabileceğini somut biçimde göstermektedir. Mitzen, devletlerin bazı güvensiz politikaları sürdürmelerini yalnızca stratejik zorunluluklarla değil, aynı zamanda tanıdık ve alışıldık tehdit ortamlarının, devletin ontolojik güvenliğini sağladığı varsayımıyla açıklar. Bu çerçevede, sürekli düşman imgeleri veya kriz durumları, bir devletin ulusal kimliğini yeniden üretmesine yardımcı olabilir. Bu durum, bazı devletlerin neden çözülebilir çatışmaları bilinçli olarak sürdürdüğünü ya da güven artırıcı önlemleri neden reddettiğini anlamada açıklayıcıdır.

Özellikle göç, radikalizm, terörle mücadele ve kimlik politikaları gibi alanlarda ontolojik güvenlik perspektifi, devletlerin güvenlik politikalarını sadece askeri kapasite ve çıkar maksimizasyonu üzerinden değil, kimliksel süreklilik ve benlik anlatıları bağlamında da değerlendirmeyi mümkün kılar (Kinnvall 2004: 751; Steele 2008: 11-12). Bu durum, geleneksel güvenlik ikilemlerinin ötesinde, daha karmaşık güvenlik dinamiklerinin anlaşılmasına katkı sağlar. Ayrıca otoriterleşme eğilimlerinin ya da iç politikada “biz ve onlar” ayrımlarının ontolojik güvenlik ihtiyacından nasıl beslendiği de bu kuramsal çerçeveye açıklanabilir.

Ancak ontolojik güvenlik yaklaşımı da bazı eleştirilere açıktır. Öncelikle kavramın birey düzeyindeki özgünlüğü, devlet gibi kolektif aktörlere uygulanırken zaman zaman metaforik bir düzleme çekilebilmektedir. Devletlerin “benlik anlatısı” ya da “varoluşsal kaygısı” gibi

kavramlar, analitik olarak daha fazla açıklama gerektirir. Ayrıca bu yaklaşımın ampirik olarak sınanabilirliği de sınırlı bulunabilir. Yine de ontolojik güvenlik hem sosyal teori hem de uluslararası ilişkiler disiplini açısından güçlü bir köprü işlevi görerek, kimlik, güvenlik ve siyasal davranış arasındaki çok katmanlı ilişkiyi analiz etme imkânı sunmaktadır.

Ontolojik güvenlik perspektifi, Çin'in AI stratejisini yalnızca teknolojik kalkınma ya da büyük güç rekabeti bağlamında değil, aynı zamanda rejimin içsel kimlik anlatısını ve siyasal istikrar arayışını sürdürme çabası olarak da anlamlandırmayı mümkün kılar. Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP), özellikle Xi Jinping döneminde, AI'yı "toplumsal yönetişimin dijitalleştirilmesi" ve "ulusal modernleşmenin temel direği" olarak konumlandırması, teknolojinin yalnızca bir kalkınma aracı değil, aynı zamanda rejimin ontolojik güvenliğini pekiştiren bir araç haline geldiğini göstermektedir. Giddens'in ifade ettiği üzere, rutinlerin ve öngörülebilirliğin sürekliliği bireysel benlik için nasıl hayatiyse, ÇKP açısından da toplumu makro ölçekte kontrol altında tutmak, kimlik anlatısını yeniden üretmek ve belirsizlikleri yönetmek ontolojik güvenliğin sürdürülmesi açısından elzemdir (Giddens 1991: 32-33). Bu bağlamda Çin'in AI politikaları, yalnızca dışsal rekabetin ötesinde, içsel istikrarı garanti altına almak, toplumsal bütünlüğü korumak ve parti-devlet bütünleşmesini sürdürebilir kılmak için yürütülen daha geniş bir varoluşsal güvenlik stratejisinin parçası olarak değerlendirilebilir (Zeng 2020: 1449). Özellikle sosyal kredi sistemi, yüz tanıma teknolojileri ve dijital gözetim araçlarının kullanımı, Çin'in teknolojik gelişmeyi ontolojik güvenliğini pekiştiren "görünmez bir rutin" olarak kodladığını ortaya koyar.

Sonuç olarak, Anthony Giddens'in geliştirdiği ontolojik güvenlik kavramı, güvenliği yalnızca dışsal tehditlere indirgemeyen, bireyin ya da kolektif aktörlerin kimliksel sürekliliği ve varoluşsal anlam arayışını da içeren bir perspektif sunar. Bu yaklaşım, günümüzün karmaşık güvenlik ortamında, özellikle kimlik temelli çatışmaların ve içsel istikrarsızlıkların anlaşılmasında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Hem bireysel hem de kolektif düzeyde, güvenliğin yalnızca "neye karşı" değil, aynı zamanda "ne için" olduğu sorusunu sorabilmek, bu kuramsal çerçevenin en önemli katkılarından biridir.

Dijital Otoriterlik ve Yeni Yönetişim Biçimleri

21. yüzyılın dijital dönüşümü, yalnızca teknolojik değil aynı zamanda siyasal ve yönetsel paradigmaların da yeniden şekillenmesine neden olmuştur. Bu dönüşüm, özellikle otoriter devletlerin dijital teknolojileri bir denetim ve yönetim aracı olarak kullanma kapasitesini artırmış; böylece "dijital otoriterlik" (digital authoritarianism) kavramı literatürde merkezi bir

yer edinmiştir (Feldstein 2019: 14). Dijital otoriterlik, bilgi teknolojilerinin demokratikleşme yerine otoriter güç konsolidasyonuna hizmet etmesi anlamına gelir ve bu bağlamda devletin bilgi akışı üzerindeki kontrolü merkezi bir önemdedir.

Otoriter rejimler, dijital teknolojileri yalnızca vatandaşları gözetlemek amacıyla değil, aynı zamanda kamusal alanı şekillendirmek, alternatif bilgi kaynaklarını bastırmak ve resmi söylemleri yaygınlaştırmak amacıyla kullanmaktadır (Gunitsky 2015: 47-48). Bu stratejiler, devletin bilgi üzerinde tekel kurarak dijital yönetim biçimlerini kendi çıkarları doğrultusunda dönüştürdüğünü göstermektedir. Geleneksel sansür mekanizmalarının ötesine geçen bu dijital pratikler, algoritmik yönlendirme, dezenformasyon kampanyaları ve otomatik içerik filtreleme gibi araçlarla desteklenmektedir. Bu bağlamda bilgi, bir egemenlik aracı haline gelirken, bilgiye erişim hakkı da siyasal olarak şekillendirilmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti, dijital otoriterliğin en gelişmiş biçimini kurumsallaştırmış ülkelerden biridir. “Siber egemenlik” doktrini çerçevesinde geliştirilen Çin modeli, devletin internetin mimarisine doğrudan müdahale ettiği, ağ altyapısını sıkı biçimde denetlediği ve yurttaş davranışlarını dijital teknolojilerle biçimlendirdiği bir yönetim yapısı sunmaktadır (Creemers 2017: 86). Çin’in “Büyük Güvenlik” (da anquan) vizyonu, dijital teknolojilerin sadece siber güvenlik değil, aynı zamanda rejim güvenliği, ideolojik güvenlik ve sosyal istikrarla bütünleşik olarak düşünülmesini sağlamıştır. Bu strateji kapsamında uygulanan sosyal kredi sistemi, yüz tanıma teknolojileri, sosyal medya algoritmalarının manipülasyonu ve veri yönetimi politikaları, yalnızca bireysel düzeyde gözetimi artırmakla kalmaz; aynı zamanda kolektif davranışı yönlendirmede de önemli bir rol oynar (Bongiovi 2019: 2; Zeng 2020: 1451).

Bu bağlamda Çin’in uyguladığı dijital yönetim modeli, klasik otoriterliğin dijital çağda nasıl evrildiğini gösteren çarpıcı bir örnektir. Dijital teknolojiler, yalnızca baskı aracı olarak değil, aynı zamanda davranışsal düzenleme, algı yönetimi ve toplumsal norm üretimi açısından da kritik roller üstlenmektedir. Dolayısıyla dijital otoriterlik, yalnızca teknolojik araçlara sahip olmakla değil, aynı zamanda bu araçları siyasal bir rasyonaliteyle nasıl kullandığınızla da ilgilidir. Çin örneği, dijitalleşmenin her zaman özgürleştirici olmadığını ve dijital çağda yönetim biçimlerinin otoriter normlarla uyumlu şekilde yeniden üretilebileceğini ortaya koymaktadır.

Çin'in AI Politikalarının Evrimi ve Dijital Egemenlik Stratejisi

Dijital teknolojiler, 21. yüzyılın başlarından itibaren küresel siyasal ve ekonomik yapıları derinden etkilemiştir. Bu dönüşümün en dikkat çeken örneklerinden biri, Çin'in AI alanındaki

stratejik yatırımları ve bu teknolojiyi devletin bilgi akışını denetlemek, toplumsal davranışları şekillendirmek ve küresel egemenlik hedeflerini desteklemek için kullanmasıdır. Xi Jinping'in liderliğindeki Çin, AI'yı yalnızca ekonomik kalkınma için değil, aynı zamanda siyasi egemenlik ve sosyal kontrolü güçlendirme aracı olarak da kullanmaktadır. Xi'nin dijital otoriterlik vizyonu, Çin'in AI politikalarının evriminde merkezi bir yer tutar ve bu stratejiler, dijitalleşen bir dünyada devletin egemenliğini sürdürebilme mücadelesinin bir yansımasıdır.

Xi Jinping'in Stratejik Vizyonu ve Dijital Otoriterlik

Xi Jinping, Çin'in dijitalleşme sürecini yalnızca bir ekonomik dönüşüm değil, aynı zamanda rejimin sürdürülebilirliğini sağlayacak bir strateji olarak konumlandırmıştır. 2017'de yayımlanan *Yeni Bir Zamanın Başlangıcı: Çin'in AI Geliştirme Planı* (China's New Generation Artificial Intelligence Development Plan) belgesi, Çin'in AI alanındaki ulusal hedeflerini belirlemiş ve 2030 yılına kadar Çin'i AI teknolojisinde küresel lider yapma amacını açıkça ortaya koymuştur. Ancak bu belge, AI'nın sadece ekonomik hedefler doğrultusunda değil, aynı zamanda ulusal güvenlik, toplumsal istikrar ve rejim güvenliği açısından da kritik bir araç olarak kullanılacağını vurgulamaktadır (State Council of China 2017). Bu strateji, Çin'in AI'yı dijital otoriterlik için bir araç olarak nasıl kullanacağına dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Xi Jinping'in "siber egemenlik" vizyonu, dijital altyapının devlet kontrolünde olmasını amaçlamaktadır. Bu kavram, devletin yalnızca interneti değil, aynı zamanda dijital veriyi, sosyal medyayı ve tüm dijital platformları denetleyerek, bilgiyi tekelleştirmesini ifade eder. Bu bağlamda, Çin'deki yüz tanıma teknolojileri, sosyal kredi sistemi ve dijital gözetim ağları, devletin toplumu izleme ve denetleme kapasitesini artıran önemli araçlardır. Bu sistemler, dijital otoriterlik anlayışının bir parçası olarak, bireylerin toplumsal normlara uyum sağlamalarını teşvik etmekte ve alternatif fikirlerin yayılmasını engellemektedir (Zeng 2020: 1451). AI, bu stratejilerin temelini oluşturan algoritmik düzenleme ve izleme araçlarını mümkün kılmaktadır. Bu bağlamda, Xi Jinping'in 'Çin Rüyası' vizyonu yalnızca ekonomik kalkınma ve ulusal yeniden doğuş hedefiyle sınırlı değildir; yapay zekâ ve dijitalleşme, bu rüyanın hem rejim güvenliği ve toplumsal istikrarı sağlamaya yönelik iç boyutunu, hem de küresel düzeyde Çin'in teknolojik ve normatif liderlik iddiasını güçlendiren dış boyutunu oluşturmaktadır.

Çin, dijital otoriterlik anlayışını, toplumu sürekli izleyerek, bireylerin davranışlarını şekillendirerek ve aynı zamanda devletin ideolojik kontrolünü pekiştirerek inşa etmektedir. AI teknolojileri, yalnızca ekonomik veya teknolojik gelişmeyi sağlamakla kalmaz, aynı zamanda

bireylerin düşünce ve davranışlarını devletin istekleri doğrultusunda kontrol etme gücünü de artırmaktadır. Sosyal medya ve diğer dijital platformlar, AI algoritmalarıyla kontrol edilmekte ve rejim karşıtı içeriklerin yayılmasını engellemektedir (Creemers 2017: 88-89). Bu durum, Çin'in dijitalleşme sürecinin sadece teknoloji değil, aynı zamanda rejimin ideolojik denetimi için nasıl kullanıldığını gözler önüne serer.

Dijital Egemenlik ve Küresel AI Stratejisi

Çin, yalnızca iç politikasını kontrol etmekle kalmayıp, aynı zamanda küresel dijital egemenlik peşinde koşmaktadır. Xi Jinping'in stratejik vizyonu, Çin'in dijital altyapısını yalnızca ulusal sınırları içinde değil, dünya çapında yaymak ve diğer ülkelerde de dijital egemenlik kurmaktır. Çin'in *Belt and Road Initiative* (BRI) çerçevesinde yürüttüğü dijital altyapı projeleri, bu stratejiyi somutlaştırmaktadır. Çin, dijital altyapı yatırımları yoluyla diğer ülkelerin dijital altyapılarını da kendi denetimi altına almaktadır. Bu bağlamda, Çin'in AI politikaları, yalnızca teknolojik gelişme değil, aynı zamanda küresel ölçekte bilgi ve veri akışını denetleme ve şekillendirme amacı taşımaktadır (Zeng 2020: 1452).

Çin'in AI uygulamaları, dijital otoriterlik çerçevesinde, devletin küresel bilgi sistemleri üzerindeki etkisini artırma ve dünya çapında dijital egemenlik kurma amacını taşır. Bu strateji, sadece Çin'in iç işlerini kontrol etmekle kalmaz, aynı zamanda küresel bilgi akışlarını şekillendirme hedefini de gütmektedir. AI ve dijital altyapı, Çin'in dünya sahnesinde dijital hegemonya kurma arzusunun önemli araçlarıdır.

Nihayetinde Xi Jinping'in liderliğindeki Çin, AI teknolojilerini yalnızca ekonomik büyüme için değil, aynı zamanda dijital otoriterliğin pekiştirilmesi ve rejim güvenliğinin güçlendirilmesi için stratejik bir araç olarak kullanmaktadır. Çin'in AI politikaları, dijital teknolojilerin sadece bir kalkınma aracı olmadığını, aynı zamanda ideolojik kontrol ve toplumsal mühendislik için de kullanıldığını göstermektedir. Xi'nin dijital egemenlik anlayışı, Çin'in iç politikalarını denetlemesinin yanı sıra, küresel düzeyde dijital hegemonya kurma amacını da taşımaktadır. Çin'in AI stratejileri, sadece bir teknolojik dönüşüm değil, aynı zamanda dijital otoriterlik ve devletin egemenliğini sürdürme mücadelesinin bir parçasıdır.

Çin'in AI Yönetişiminde Güvenlik Paradigmaları

Uluslararası güvenlik algısının değişen niteliği, özellikle küreselleşme ve dijitalleşme süreçleriyle birlikte, klasik devlet merkezli tehdit tanımlarını aşan yeni güvenlik boyutlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenlik, yalnızca askeri tehditlere indirgenemeyecek kadar çeşitlenmiş ve küreselleşmenin etkisiyle örgütlü suç

şebekeleri, terörizm ve siber tehditler gibi asimetrik unsurlar ön plana çıkmıştır (Şahin 2020: 186-187). Bu dönüşüm, devletlerin güvenlik stratejilerini yeniden tanımlamalarını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda Çin'in yapay zekâ ve dijital gözetim temelli politikaları, klasik ulusal güvenlik kaygılarının ötesine geçerek hem toplumsal istikrarı hem de rejimin ontolojik güvenliğini sağlamaya yönelik çok katmanlı bir güvenlik yaklaşımının parçası olarak değerlendirilebilir.

Yapay zekâ teknolojilerinin ulusal güvenlikle iç içe geçmesi, Çin gibi otoriter devletlerin bu teknolojileri nasıl ve neden yönetim araçları olarak kullandığına dair çok katmanlı bir analiz gerektirir. Bu çerçevede, güvenlik ikilemi kavramı yalnızca devletler arası rekabeti değil, aynı zamanda devletin içsel güvenlik arayışlarını da kapsayacak şekilde yeniden düşünülmelidir. Çin'in yapay zekâ stratejileri, hem uluslararası düzeyde rakip devletlere karşı stratejik avantaj sağlamayı hedeflemekte, hem de iç düzeyde rejimin meşruiyetini ve istikrarını güvence altına almak üzere kurgulanmaktadır. Bu ikili yapı, güvenlik ikileminin hem klasik (Waltzçu) hem de ontolojik (Giddensçi) biçimlerini bir araya getirmektedir.

Dışsal ve İçsel Güvenlik: Sistemik Asimetri ve Ontolojik Arayış

Çin'in AI politikalarının dışsal güvenlik boyutu, güvenlik ikilemi ve stratejik asimetri kavramlarıyla doğrudan ilişkilidir. Kenneth Waltz'un sistemik güvenlik anlayışına göre, uluslararası sistemdeki devletler birbirleriyle sürekli bir güvenlik yarışına girerler; bu durum, her devletin güvenliğini artırma çabalarının, diğer devletler tarafından tehdit olarak algılanmasına neden olabilir (Waltz 1979: 32). Çin'in AI stratejileri, dış güvenlik bağlamında, teknolojik gelişimini uluslararası alanda rakiplerine karşı stratejik bir avantaj elde etmek için kullanmayı hedeflemektedir. Çin, AI'yı sadece iç güvenlik için değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde de etki sağlama aracı olarak kullanmaktadır. Ancak, Çin'in bu teknolojileri savunma ve güvenlik amaçları doğrultusunda kullanması, küresel düzeyde başka devletler tarafından bir tehdit olarak görülmektedir. Bu stratejik asimetri, dış güvenlik bağlamında Çin'in AI yönetişiminin yaratacağı güvenlik ikilemi riskini arttırmaktadır.

Kenneth Waltz'un yapısal realizm kuramı, devletlerin anarşik uluslararası sistemde güvenliklerini maksimize etmeye çalıştıklarını, ancak bu çabanın diğer aktörler tarafından tehdit olarak algılanabileceğini öne sürer (Waltz 1979: 105). Çin'in yapay zekâ alanındaki agresif gelişim stratejileri, özellikle ABD ve müttefikleri tarafından bu minvalde değerlendirilmiştir. 2017 tarihli “Yeni Nesil Yapay Zekâ Gelişim Planı” yalnızca sivil bir kalkınma programı değil, aynı zamanda askeri ve siber kapasitelerin geliştirilmesini öngören

bir güvenlik doktrini işlevi görmüştür (Kania 2019: 27). Özellikle yapay zekâ destekli askeri teknolojiler (otonom silah sistemleri, veri temelli taktik analiz, insansız hava araçları vb.) Çin'in bölgesel ve küresel güç dengesini değiştirme potansiyeli taşımaktadır. Bu bağlamda, ABD'nin “Çin teknolojik olarak bizi geçiyor” şeklindeki söylemi, yalnızca ekonomik bir kaygının değil, doğrudan güvenlik ikilemi temelli bir tehdit algısının dışavurumudur (Allen 2021: 200-201). Çin'in bu tür stratejik yatırımları, diğer devletlerde savunma reflekslerini tetiklemekte, dolayısıyla klasik güvenlik ikilemi döngüsünü hızlandırmaktadır. Waltz'un önerdiği üzere, bu tür sistemik baskılar altında devletler genellikle güç politikalarına yönelir. Çin'in yapay zekâ stratejilerinin bu bağlamda savunma değil saldırı potansiyeli taşıdığı yönündeki algılar, teknoloji temelli bir silahlanma yarışını da körüklemektedir.

Giddens'in ontolojik güvenlik kavramı, devletlerin yalnızca fiziksel güvenlik değil, aynı zamanda varoluşsal bir istikrar ihtiyacı taşıdığını savunur. Bu güvenlik arayışı, bireylerin kimliklerinin, toplumsal düzenin ve devletin sürekliliğinin korunmasına yönelik bir çaba olarak da kendini gösterir (Giddens 1991: 34). Özellikle otoriter rejimlerde bu ihtiyacın daha belirgin hale geldiği görülür. Çin örneğinde, ÇKP iktidarını sürdürebilmesi, yalnızca dış tehditlere değil, aynı zamanda içsel belirsizliklere ve potansiyel toplumsal itirazlara karşı da bir güvenlik stratejisi geliştirmeyi gerektirir. Bu bağlamda, Çin'in güvenlik stratejisi hem içsel tehditleri ortadan kaldırmayı hem de rejimin meşruiyetini pekiştirmeyi amaçlayan bir yapıya sahiptir.

AI teknolojileri, Çin'deki içsel güvenlik stratejilerinin merkezinde yer almaktadır. Özellikle sosyal kredi sistemleri, yüz tanıma teknolojileri, kamusal alanlardaki gözetim kameraları ve dijital vatandaşlık altyapıları, bireylerin davranışlarını izleme ve yönlendirme amacı taşır (Creemers 2018: 72). Bu teknolojiler sayesinde, Çin devleti yalnızca mevcut tehditleri değil, aynı zamanda potansiyel sapmaları önceden tespit ederek kontrol altına almayı hedefler. Giddens'in ontolojik güvenlik anlayışı çerçevesinde, güvenlik yalnızca mevcut tehlikelere karşı değil, gelecekteki belirsizliklere karşı da bir önlem olarak şekillenir. Çin, bu dijital araçlarla, toplumsal düzenin istikrarını sağlamanın ötesinde, bireylerin ve toplumun potansiyel sapmalarını engellemeyi amaçlamaktadır.

Bu dijital denetim mekanizmaları, Çin'in içsel güvenlik paradigmalarını somutlaştırırken, aynı zamanda rejimin sürekliliği ile teknolojik yönetim arasında doğrudan bir ilişki kurar. Çin'in parti söyleminde sıkça vurgulanan “sosyal istikrar” kavramı, Giddens'in ontolojik güvenlik anlayışıyla örtüşmektedir. Sosyal istikrar, yalnızca mevcut toplumsal huzuru değil, aynı zamanda gelecekteki belirsizlikleri engellemeyi amaçlayan bir güvenlik anlayışıdır. Bu anlayış, devlete “kendini güvende hissetme” biçimlerinden birini sunar; yani devlet, içsel

tehditleri kontrol altına alarak, ideolojik tutarlılığını ve toplumsal düzenini pekiştirir (Mitzen 2006: 362-363).

Ontolojik güvenlik, devletlerin yalnızca fiziksel güvenlik kaygılarıyla değil, kimlik sürekliliğini koruma ihtiyacıyla da hareket ettiklerini ortaya koyar. Devletler, benliklerini oluşturan öz-anlatıların devamlılığını sağlamak için çoğu zaman rasyonel olmayan güvenlik stratejileri geliştirebilmektedir (Rumelili ve Adısönmez 2020: 25). Bu bağlamda Çin'in yapay zekâ stratejileri, yalnızca dışsal tehditleri bertaraf etmeye yönelik değil, aynı zamanda içsel düzeyde rejimin ideolojik sürekliliğini ve kimlik temelli istikrarını garanti altına almaya yöneliktir. Dijital gözetim mekanizmaları, Parti'nin ideolojik söylemiyle uyumlu bir toplumsal düzen tesis ederek, Çin'in kendi varoluşsal güvenliğini pekiştirdiği araçlar haline gelmektedir. Rejimin meşruiyeti, bu dijital gözetim ve kontrol mekanizmaları aracılığıyla sağlamlaştırılmaktadır. Bireylerin ve toplumsal grupların dijital izlenmesi ve davranışlarının yönlendirilmesi, yalnızca güvenliği artırmakla kalmaz, aynı zamanda devletin ideolojik egemenliğini de güçlendirir. Bu süreçte, bireylerin “ne yapabileceği” sorusu, devletin toplumsal kontrol stratejilerinin merkezine yerleşir ve bu da Çin'in içsel güvenlik stratejisinin dijitalleşen doğasını pekiştirir.

Dijital Güvenlik İkilemi: Algoritmik Egemenlik ve Siber Mekân

Yapay zekâ ve dijital teknolojilerin toplumsal yaşam üzerindeki dönüştürücü etkisi, yalnızca ekonomik veya teknolojik kalkınma açısından değil, aynı zamanda kimlik ve güvenlik algıları açısından da önemli sonuçlar doğurmaktadır. Yapay zekâ tabanlı yönetim uygulamalarının kentsel mekânlarda sosyal eşitsizlikleri yeniden ürettiği ve toplumsal kontrol mekanizmalarını güçlendirdiği belirtilmektedir (Zhang vd. 2025). Çin'in dijital gözetim stratejileri de benzer biçimde, yalnızca kamu düzenini sağlamak için değil, aynı zamanda toplumsal davranışları ideolojik normlara göre yönlendirerek rejimin ontolojik güvenliğini pekiştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu durum, yapay zekâ teknolojilerinin klasik güvenlik kaygılarının ötesine geçerek, kimliksel süreklilik ve rejimsel meşruiyeti sağlamaya yönelik bir güvenlik paradigmasının parçası haline geldiğini göstermektedir. Bu çerçevede, Çin'in güvenlik stratejisi, klasik anlamda sadece dışsal tehditlerle değil, aynı zamanda içsel tehditlerle de şekillenir. Bu iki katmanlı güvenlik anlayışı, dışa dönük tehditlere karşı sert güç kullanırken, içeriye dönük tehditlere karşı daha yumuşak ama denetleyici bir yaklaşım benimsemektedir. Çin, dış dünyada realist bir yaklaşım benimserken, iç güvenlikle ontolojik güvenlik temelli bir teknoloji politikası izler. Yani, Çin'in güvenlik politikası yalnızca fiziksel tehditleri bertaraf etmekle sınırlı kalmaz; aynı zamanda toplumsal düzenin, ideolojik uyumun ve psikolojik

sürekliliğin sağlanmasına yönelik teknolojik araçlarla içsel denetim yapmaktadır (Giddens 1991: 112-113).

Çin'in güvenlik ikilemi, yalnızca diğer devletlerle değil, kendi halkı ile de ilişkilidir. Dışa dönük tehdit algıları, özellikle siber güvenlik ve askeri AI gibi sert güç araçları ile ele alınırken, iç tehditlere karşı daha yumuşak ancak etkili teknolojik yöntemler kullanılmaktadır. Örneğin, Çin'deki sosyal kredi sistemleri, yüz tanıma teknolojileri ve diğer dijital izleme araçları, toplumsal düzeni ve bireysel davranışları yönlendirmek için tasarlanmıştır. Bu teknolojiler, Çin hükümetinin içsel güvenlik ihtiyaçlarını karşılarken, aynı zamanda bireylerin ve grupların rejime karşı duyduğu potansiyel sapmaların önceden kontrol altına alınmasını sağlar (Creemers 2018: 73-74). Bu tür araçlar, devletin gücünü pekiştirirken, aynı zamanda toplumsal huzursuzlukları ve muhalefeti önlemeyi amaçlamaktadır.

Bu model, dijital otoriterliğin kurumsallaşmasını da beraberinde getirmiştir. Çin, dijital teknolojileri sadece fiziksel güvenliği sağlamak için değil, aynı zamanda toplumsal denetim ve ideolojik sürekliliği güçlendirmek için kullanmaktadır. Çin rejimi için güvenlik, yalnızca dışsal tehditlere karşı bir savunma değil, aynı zamanda ideolojik, duygusal ve psikolojik sürekliliğin sağlanmasıdır. Bu süreç, güvenliğin yalnızca mevcut tehditleri bertaraf etmekle değil, aynı zamanda toplumsal uyumu sağlamak ve ideolojik hegemonyayı sürdürmekle de ilişkili olduğunu gösterir. Çin, dijital teknolojileri hem itaat üretme hem de sapma riskini azaltma aracı olarak kullanmaktadır (Mitzen 2006: 343-344).

Sonuç olarak, Çin'in güvenlik stratejisi, dışarıya karşı sert bir güvenlik anlayışı ile içeride yumuşak ancak denetleyici bir güvenlik yaklaşımını birleştiren iki katmanlı bir model sunmaktadır. Bu model, dijital teknolojilerin devletin içsel güvenliğini ve ideolojik sürekliliğini sağlamada nasıl kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Geleneksel güvenlik anlayışı, devletlerin fiziksel sınırlarını koruma amacı güderken, dijital çağ ile birlikte bu sınırlar önemli ölçüde genişlemiştir. Yapay zekâ ve dijital teknolojilerin yükselişiyle birlikte, siber uzay ve algoritmik yapıların kontrolü de güvenlik stratejilerinin ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Çin'in "algoritmik egemenlik" anlayışı, sadece fiziksel sınırların korunmasından değil, dijital altyapıların ve veri akışlarının da ulusal güvenlik kapsamında değerlendirilmesinden oluşur (Qiang 2019: 61). Bu anlayış, Çin'in dijital teknolojilere verdiği önemin bir yansımasıdır ve bu teknolojiler sadece iç kullanımda değil, aynı zamanda küresel veri erişimi üzerinden de stratejik bir araç olarak kullanılmaktadır.

Huawei ve TikTok gibi platformların küresel veri akışlarına entegre olması, Çin'in güvenlik anlayışının dijital mecralarda nasıl şekillendiğini gözler önüne sermektedir.

Bu durum, güvenlik ikilemini yalnızca devletler arası ilişkilerde değil, aynı zamanda küresel teknoloji rekabetinde de derinleştirmektedir. Çin'in dijital altyapıları ve veri akışlarını kontrol etme çabası, dışa yönelik güvenlik kaygılarını güçlendirirken, aynı zamanda içerideki denetim stratejilerini de pekiştirmektedir. Giddens (1991), modern toplumlarda güvenliğin süreklilik ve anlam üretimiyle doğrudan bağlantılı olduğunu öne sürerken, bu tespit Çin'in yapay zekâ politikalarıyla örtüşmektedir. Çin'in dijital yönetiminde, güvenliğin sadece mevcut tehditlere karşı değil, aynı zamanda toplumsal düzenin ve ideolojik sürekliliğin sağlanmasına yönelik bir süreç olarak işlediği görülmektedir.

Algoritmik egemenlik, Çin'in dijital platformlar aracılığıyla küresel veri üzerinde hegemonya kurma çabalarını da içermektedir. Çin, veri akışlarını kontrol ederek ve dijital altyapıyı küresel düzeyde entegre ederek, teknolojik üstünlük sağlamak ve bu alandaki stratejik yatırımlarını pekiştirmektedir (Zeng 2020: 5-6). Bu durum, Çin'in hem içsel hem de dışsal yönelimlerini daha stratejik bir biçime sokmakta ve güvenlik ikilemini küresel düzeyde daha da karmaşık hale getirmektedir. Çin'de sosyal kredi sistemi, yüz tanıma teknolojileri ve dijital puanlama gibi mekanizmalar, devletin toplumu izleme ve denetleme kapasitesini artıran en önemli araçlar arasında yer almaktadır (Creemers 2018, 78; Dai 2018: 140). Sosyal kredi sistemi, bireylerin finansal işlemlerden seyahat izinlerine kadar pek çok alanda davranışlarını belirleyen kapsamlı bir denetim mekanizmasıdır. Bu sistem, vatandaşların davranışlarını puanlayarak 'davranışsal uyum' baskısını kurumsallaştırmaktadır (Dai 2018: 142). Düşük sosyal kredi puanına sahip vatandaşların tren ve uçak biletleri almalarının engellenmesi, bankalardan kredi kullanamaması ve bazı kamu hizmetlerinden dışlanması, bireylerin toplumsal normlara uyum göstermesi yönünde güçlü bir caydırıcılık yaratmaktadır (Dai 2018: 155). Yüz tanıma sistemleri ve dijital gözetim ağı, Çin devletinin yalnızca toplumsal düzeni değil, aynı zamanda kamusal alanı da ideolojik olarak şekillendirmesine imkân tanımaktadır. Bu gözetim mekanizmalarının yapay zekâ destekli algoritmalarla bütünleştirilmesi, rejimin kontrol kapasitesini daha da artırmaktadır (Zeng 2020: 5). Bu mekanizmalar, yalnızca toplumsal düzeni sağlamak için değil, aynı zamanda rejimin kendi varoluşsal (ontolojik) güvenliğini pekiştirmek için de kullanılmaktadır. Ontolojik güvenlik yaklaşımı ve dijital otoriterlik analizi çerçevesinde, Çin Komünist Partisi'nin ideolojik sürekliliğini ve meşruiyetini garanti altına almak için vatandaşların davranışlarını sürekli izlenebilir ve puanlanabilir hale getirdiği ortaya

konmaktadır (Mitzen 2006; Creemers 2021: 78-79). Böylece bireyler yalnızca hukuki kurallara değil, rejimin belirlediği ideolojik normlara da uyum göstermeye yönlendirilmektedir.

Sonuç olarak, siber mekân ve algoritmik egemenlik, güvenlik ikileminin genişlemesine neden olmakta ve bu genişleme, devletlerin dijital alanlardaki güç ilişkilerini yeniden şekillendirmektedir. Çin'in güvenlik stratejisi, dijital teknolojiler üzerinden hem iç hem de dış güvenliği sağlama amacına yönelik iki yönlü bir politika izlemektedir. Bu çerçevede, algoritmik egemenlik, yalnızca teknolojik bir araç olmaktan ziyade, küresel güvenlik ilişkilerinde bir güç dinamiği yaratma aracı hâline gelmektedir.

Uluslararası Sistemle Etkileşim ve Rekabet Dinamikleri

Çin'in yapay zekâ yönetimi, sadece içsel düzeni ve rejim istikrarını sürdürmeye yönelik bir araç değil, aynı zamanda küresel düzeyde teknolojik rekabetin önemli bir bileşenidir. Özellikle 2010'lu yıllardan itibaren hız kazanan bu yönelim, Çin'in yalnızca üretim gücü değil, aynı zamanda normatif ve stratejik bir aktör olarak yükselme arzusunu da yansıtmaktadır. Bu bağlamda, Çin'in yapay zekâ politikaları giderek daha fazla uluslararası sistemin dinamiklerini etkilemekte, mevcut düzeni zorlamakta ve alternatif bir teknolojik hegemonya inşasına zemin hazırlamaktadır.

Teknoloji Temelli Güç Mücadelesi ve Teknolojik Ayrışma

Çin ve ABD arasındaki yapay zekâ temelli güç mücadelesi, uluslararası ilişkilerin en dinamik ve etkili rekabet alanlarından birini oluşturmuştur. 2010 sonrası dönemde, Çin'in yapay zekâ stratejileri yalnızca ekonomik kalkınma amacı gütmekle kalmamış, aynı zamanda uluslararası alanda güç kazanma ve teknolojik hegemonya kurma amacını da taşımaktadır. Bu bağlamda, Çin'in 2017 yılında açıkladığı *Yeni Nesil Yapay Zekâ Gelişim Planı*, yalnızca sivil kalkınmayı değil, aynı zamanda askeri ve siber teknolojilerin geliştirilmesini de hedef almıştır (Kania 2019: 30). 2030 yılına kadar dünya lideri yapay zekâ gücü olma hedefi, özellikle ABD tarafından doğrudan bir meydan okuma olarak algılanmıştır. ABD Ulusal Güvenlik Komisyonu'nun (NSCAI) 2021 tarihli raporu, Çin'in yapay zekâda liderliği ele geçirmesi hâlinde ABD'nin küresel konumunun ciddi şekilde zayıflayacağı uyarısında bulunmuştur (NSCAI 2021).

Bu stratejik rekabet, klasik güvenlik alanlarından farklı olarak, teknoloji ve bilgi altyapılarının denetimi üzerinden sürmektedir. ABD, Huawei, ZTE ve TikTok gibi Çin merkezli şirketlere yönelik yaptırım politikaları uygulamaktadır. Bu yaptırımlar, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda siber güvenlik ve stratejik üstünlük açısından şekillenmektedir (Segal

2020: 61). Bu bağlamda, ABD'nin teknoloji alanındaki liderliği ile Çin'in yükselen dijital gücü arasındaki çatışma, küresel teknolojik hegemonya mücadelesinin merkezini oluşturmaktadır.

Çin, bu rekabete karşılık olarak dijital özerklik vurgusu yaparak, küresel teknolojik altyapılar üzerinde daha fazla kontrol elde etmeye çalışmaktadır. Bu strateji, yalnızca Çin'in içindeki dijital güvenliği sağlamaya yönelik bir adım değil, aynı zamanda küresel dijital egemenlik mücadelesinin bir parçası olarak da değerlendirilmektedir. Bu dijital özerklik, Çin'in teknoloji altyapıları ve veri akışları üzerinde kontrol kurarak, Batı'nın dijital normatif düzenine alternatif bir model sunma amacını taşımaktadır (Qiang 2019: 58). Sonuç olarak, bu teknoloji temelli güç mücadelesi, yalnızca iki ülke arasında değil, aynı zamanda küresel düzeyde dijital jeopolitik bir kutuplaşmaya yol açmaktadır.

Son yıllarda yapay zekâ alanında yaşanan küresel rekabet, teknolojik bir ayrışma (tech decoupling) sürecine dönüşmüş durumda. ABD ve müttefikleri, Çin ile teknoloji paylaşımını sınırlamakta, tedarik zincirlerini ayrıştırmakta ve Çinli firmaları küresel sistemden dışlamaya yönelik çeşitli stratejiler uygulamaktadır. Bu politika, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda güvenlik boyutuyla da küresel düzeyde bir rekabeti tetiklemektedir. Çin'in hızla gelişen teknolojik kapasitesi, diğer aktörler tarafından bir tehdit olarak algılanmakta ve bu algı, Çin'in daha fazla kendine yeterli olmaya ve iç kapasitesini güçlendirmeye yönelmesine sebep olmaktadır (Segal 2020: 62).

Bu durum, klasik güvenlik ikilemi kavramını dijital çağda yeniden üretmektedir. Waltz'un yapısal realizminde öne sürdüğü gibi, devletler birbirlerinin güç kazanımlarını tehdit olarak algılayarak savunma stratejilerini agresifleştirirler (Waltz 1979: 109). Dijital teknolojiler bağlamında, Çin'in gelişen yapay zekâ ve dijital altyapı kapasitesi, Batı'yı stratejik bir tehdit olarak görmeye itmekte ve buna paralel olarak Çin de dışa bağımlılığı azaltmak ve iç teknolojik kapasitelerini artırmak için çeşitli stratejiler geliştirmektedir. Böylece, teknolojik ayrışma, her iki taraf için de bir güvenlik stratejisi halini alırken, küresel teknoloji ekosisteminde bir bölünme yaratmaktadır. Bu çift yönlü güvenlik döngüsü, Waltz'un güvenlik ikilemi kavramının dijital çağda bir yeniden yorumlanması olarak değerlendirilebilir. Devletler arasındaki güç mücadelesi, yalnızca fiziksel silahlanma değil, aynı zamanda dijital altyapı, yapay zekâ teknolojileri ve veri kontrolü gibi yeni unsurları da içermektedir. Çin'in yükselen dijital gücü, Batı'nın geleneksel güvenlik anlayışlarıyla doğrudan çelişmekte ve bu da küresel düzeyde dijital bir güvenlik ikilemini ortaya çıkarmaktadır.

Giddens'in ontolojik güvenlik anlayışına göre, güvenlik yalnızca fiziksel tehditlerden korunma değil, aynı zamanda ideolojik ve normatif kimliklerin korunmasıdır (Giddens 1991: 110). Bu perspektiften bakıldığında hem Batı hem de Çin, dijital ayrışmayı kendi normatif kimliklerini savunmak ve meşrulaştırmak adına bir araç olarak kullanmaktadır. ABD, "açık ve demokratik internet" vurgusuyla, dijital ortamda ideolojik üstünlük sağlamaya çalışırken, Çin, "istikrar, egemenlik ve kolektif güvenlik" gibi argümanlarla kendi dijital yönetim modelini savunmaktadır. Bu, dijital ayrışmanın sadece bir teknolojik engelleme değil, aynı zamanda ideolojik bir mücadele olduğunu ortaya koymaktadır. Her iki taraf da kendi değerlerini ve kimliklerini dijital ortamda inşa etmekte ve bu süreçte küresel güvenlik düzenini etkileyecek güç dinamikleri yaratmaktadır.

Dijital Egemenlik, Normatif Güç ve Veri Jeopolitiği

Çin'in yapay zekâ stratejileri, yalnızca teknolojik gelişimle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda derin bir normatif boyut taşımaktadır. Bu normatif yön, Çin'in küresel internetin ve dijital ortamın şekillendirilmesinde önemli bir söz hakkı talep etmesini sağlamaktadır. Özellikle Çin'in "dijital egemenlik" ilkesi, internetin ve veri yönetiminin yalnızca devletler tarafından değil, aynı zamanda ulusal güvenlik ve egemenlik bağlamında kontrol edilmesi gerektiğini savunur (Creemers 2017: 91-92). Bu perspektife göre, dijital egemenlik, sadece teknik altyapının kontrol edilmesi değil, aynı zamanda bilgi akışlarının ve dijital içeriklerin düzenlenmesinde devletin rolünü pekiştirmektedir.

Bu anlayış, Çin'in internetin açık ve küresel yapısına karşı bir alternatif olarak daha kontrollü ve devlet merkezli bir yönetim modelini savunmasına yol açmıştır. Geleneksel olarak, internetin küresel ve sınırsız yapısı, devletler arasında bilgi özgürlüğünü ve erişimini teşvik etmiştir. Ancak Çin, bu modeli reddederek, dijital sistemlerin ulusal sınırlarla belirlenmesini savunmaktadır. Çin'in bu yaklaşımı, devletin dijital sistemler üzerindeki mutlak kontrolünü sağlamayı amaçlarken, aynı zamanda bilgi güvenliği ve toplumsal istikrarı koruma amacını taşır. Bu bağlamda, dijital egemenlik, Çin'in ideolojik kontrolünü sürdürmesi için kritik bir araç olarak işlev görmektedir.

Çin'in dijital egemenlik anlayışı, yalnızca iç sınırlarla sınırlı kalmamış, küresel normatif mücadelede de önemli bir rol oynamaktadır. Çin, bu stratejisini, özellikle Küresel Güney ülkelerine teknoloji ihracı ve dijital altyapı yatırımları yoluyla yaymaktadır. Bu ülkelerde, Çin'in sunduğu dijital altyapı projeleri, yalnızca ekonomik kalkınmayı desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda Çin'in değerlerini ve dijital yönetim modelini benimsetmeyi

amaçlayan birer araç haline gelmiştir (Feldstein 2021: 63). Örneğin, Çin'in Afrika, Orta Asya ve Güneydoğu Asya'daki dijital altyapı projeleri, bölgesel ekonomik gelişimi desteklerken, aynı zamanda Batı merkezli dijital özgürlük ve açık internet normlarına alternatif bir model öneren bir yönetim yapısı inşa etmektedir. Çin'in bölgesel düzeyde inşa ettiği bu hegemonik ağ, dijital yönetim stratejileriyle de desteklenmektedir. Özellikle Kuşak-Yol Girişimi çerçevesinde geliştirilen dijital altyapı projeleri, yalnızca ekonomik bir iş birliği aracı değil, aynı zamanda veri akışını kontrol etme ve bölgesel norm üretme gücünün bir yansımasıdır. Çin'in bu yaklaşımı, dijital teknolojileri hegemonik bölgeselleşme stratejisinin ayrılmaz bir parçası haline getirmiş ve onu küresel düzeyde normatif güç rekabetine taşıyan yeni bir boyut kazandırmıştır (Erdogan ve Topaloğlu 2024: 253).

Çin, bu strateji ile sadece ekonomik bir etki alanı yaratmakla kalmıyor, aynı zamanda küresel dijital normlar üzerinde ideolojik bir üstünlük kurmayı hedeflemektedir. Bu noktada, Çin'in sunduğu teknolojik altyapılar, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda bir tür değer aktarımını da işlevselleştirmektedir. Dijital gözetim teknolojileri ve sosyal kredi sistemleri, yalnızca devletin iç denetim mekanizmalarını güçlendirmekle kalmayıp, aynı zamanda diğer ülkelere de benzer yönetim biçimlerini benimsemeleri için bir model sunmaktadır. Bu durum, Batı'nın dijital özgürlük ve insan hakları anlayışına karşı Çin'in dijital egemenlik anlayışının bir tür alternatif kurulumunu temsil etmektedir. Bu dijital normatif güç mücadelesi, Çin'in yalnızca kendi sınırlarında değil, küresel ölçekte dijital egemenliğini pekiştirmeye yönelik bir strateji olarak giderek daha belirgin hale gelmektedir. Çin, dijital altyapılar üzerinden uyguladığı normatif stratejilerle, Batı'nın dijital özgürlük ve açık internet anlayışına meydan okuyarak küresel dijital düzenin geleceğini şekillendirmeye çalışmaktadır. Bu, aynı zamanda Çin'in küresel dijital hegemonyasını sağlama yolunda attığı önemli adımlardan biridir.

Yapay zekâ çağında veri, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda stratejik bir kaynak olarak değerlendirilmektedir. Veri, günümüzün en değerli doğal kaynağı haline gelirken, devletler ve şirketler arasındaki güç mücadelesinin temel dinamiklerinden biri olmuştur. Çin, bu yeni güç kaynağını kontrol etme konusunda küresel düzeyde belirleyici bir strateji izlemektedir. Çin'in veri politikaları, devletin veri üzerindeki geniş erişimini ve kontrolünü pekiştiren bir modele dayanmaktadır. 2021 yılında yürürlüğe giren “Kişisel Bilgilerin Korunması Yasası” (PIPL), görünüşte bireylerin veri haklarını güvence altına almayı amaçlasa da aslında devletin bu veriler üzerindeki denetimini meşrulaştıran ve güçlendiren bir araç olarak işlev görmektedir (Creemers 2022). Bu yasayla birlikte, Çin'in veri üzerinde daha fazla kontrol sağlaması, dijital ortamda egemenliğini pekiştirme çabalarını göstermektedir.

Çin, ulusal veri güvenliğini sadece içsel bir mesele olarak görmemekte, aynı zamanda küresel bir güvenlik meselesi olarak kabul etmektedir. Bu bağlamda, dışa veri transferlerinin sınırlandırılması, dijital platformların devlet kontrolü altında tutulması ve “veri lokalizasyonu” gibi uygulamalar, Çin’in dijital egemenlik anlayışının somut tezahürleridir. Veri lokalizasyonu, Çin’in verilerin yalnızca kendi sınırları içinde depolanmasını ve işlenmesini zorunlu kılan bir stratejidir. Bu strateji, küresel veri akışlarını sınırlayarak Çin’e stratejik bir avantaj sağlamak ve aynı zamanda uluslararası arenada dijital egemenliğini artırmaktadır (Borgogno ve Savini 2024: 598). Bu durum, Batı ile Çin arasında “veri blokları” şeklinde ayrışan bir dijital dünyaya işaret etmektedir. Çin, bu şekilde, dijital egemenlik anlayışını savunurken, Batı dünyası ise daha açık, serbest veri akışını teşvik eden bir model benimsemektedir. Bu iki farklı yaklaşım arasındaki gerilim, dijital teknolojilerin jeopolitik bir mücadele alanına dönüşmesini sağlamaktadır. Çin’in bu stratejisi, sadece ekonomik etkiler yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda küresel veri yönetişimi üzerinde de normatif bir üstünlük kurma amacını taşımaktadır. Çin, veri üzerinde kurduğu egemenlik ile yalnızca kendi iç politikasını pekiştirmekle kalmamakta, aynı zamanda Afrika, Güneydoğu Asya ve Orta Asya gibi bölgelere dijital altyapı ihracatı yaparak uluslararası güç dengesini etkilemeye çalışmaktadır (Feldstein 2021: 64-65).

Veri, günümüzün jeopolitik mücadelesinde yeni bir güç kaynağı haline gelirken, devletler arasındaki rekabet yalnızca askeri ya da ekonomik alanlarla sınırlı kalmamaktadır. Dijital altyapıların, yapay zekâ sistemlerinin ve büyük veri analitiğinin stratejik önem kazanmasıyla birlikte, Çin’in veri jeopolitiği, küresel güç dinamiklerinde yeni bir ayrışmayı ve bloklamayı teşvik etmektedir. Çin’in dijital egemenlik stratejileri, Batı ile doğrudan bir rekabet haline gelmiş ve bu durum, küresel ölçekte dijital normlar ve düzenlemeler konusunda derinlemesine bir çatışma alanı yaratmıştır (Qiang 2019: 54-55).

Küresel Kurumsal Yapılar ve Çin’in Yükselen Rolü

Çin, yapay zekâ yönetişimi konusunda yalnızca ulusal düzeyde değil, aynı zamanda küresel yönetim platformlarında da aktif bir aktör olma çabalarını sürdürmektedir. Küresel düzeyde dijital normlar ve teknoloji politikaları belirlenirken, Çin’in stratejik hedeflerinden biri, kendi teknoloji modelini uluslararası alanda yaygınlaştırmaktır. Bu bağlamda, Çin, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU), Birleşmiş Milletler’in Yapay Zekâ için Küresel Ortaklık Girişimi (GPAI) ve BRICS Dijital Ekonomi Çalışmaları gibi platformlarda etkisini artırmaya yönelik çeşitli diplomatik adımlar atmaktadır (Zeng 2020: 1445). Bu tür platformlar, Çin için yapay zekâ politikalarının küresel ölçekte belirlenmesinde söz sahibi olma fırsatları sunmakta, aynı zamanda Batı’nın normatif ve ideolojik etkisiyle rekabet etme arzusunu yansıtmaktadır.

Çin'in bu çabaları, yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda normatif bir boyutta da anlam taşımaktadır. Yapay zekâ standartlarının belirlenmesinde aktif rol oynamayı hedefleyen Çin, teknolojik gelişmelerin yanı sıra bu teknolojilerin küresel yönetiminde de belirleyici bir aktör olmayı amaçlamaktadır. Çin'in bu stratejisi, Batı'nın teknoloji ve dijital altyapı alanındaki egemenliğine karşı bir karşı-durum geliştirme çabasını da içermektedir. Çin, bu platformlar üzerinden dijital alandaki gücünü ve nüfuzunu artırırken, aynı zamanda Batı'nın tekellerine alternatif bir yönetim modeli inşa etmeye çalışmaktadır (Jiang ve Murmann 2022: 799).

Bu küresel kurumsal yapılar aracılığıyla, Çin'in yapay zekâ ve dijital egemenlik anlayışı daha geniş bir jeopolitik bağlama yerleşmekte ve küresel güç dinamiklerinde Çin'in stratejik bir aktör olarak yükselmesine katkı sağlamaktadır. Çin'in yapay zekâ yönetişimi, sadece ulusal bir kalkınma meselesi olmaktan çıkıp, küresel düzeydeki teknolojik, ekonomik ve normatif rekabetin bir parçası haline gelmektedir. Bu durum, Çin'in dijital diplomasi aracılığıyla uluslararası karar alma süreçlerine daha fazla müdahil olmasını sağlamaktadır.

Çin'in Yapay Zekâ Politikalarında Stratejik Belgeler ve Söylem Analizi

Çin'in yapay zekâ yönetişiminde izlediği stratejik yol haritası, yalnızca uygulamalardan değil, aynı zamanda bu uygulamaları yönlendiren söylem ve belgelerden beslenmektedir. ÇKP'nin vizyon belgeleri, devlet konseyinin kalkınma planları ve Xi Jinping'in konuşmaları, yalnızca teknik hedefler değil, aynı zamanda rejimsel, normatif ve güvenlik temelli bir stratejinin izlerini taşımaktadır.

Stratejik Belgeler: Ulusal ve Küresel AI Yönetişim Vizyonu

Çin, 2017'de yayımladığı *Yeni Nesil Yapay Zekâ Gelişim Planı* ile yapay zekâyı ulusal kalkınma ve güvenlik stratejisinin merkezine yerleştirmiştir. Plan, üç aşamalı bir gelişim hedefi koymakta: 2020'ye kadar temel altyapı ve kapasitenin oluşturulması, 2025'e kadar önemli teknolojik atılımlar yapılması ve 2030 yılına kadar dünya lideri bir yapay zekâ gücü olunması hedeflenmektedir (State Council 2017). Çin'in bu hedeflere ulaşması, yalnızca ekonomik kalkınmayı değil, aynı zamanda ulusal güvenliği, toplumsal denetimi ve küresel rekabet gücünü artırmayı amaçlamaktadır.

Plan, Çin'in iç güvenliğini sağlamada yapay zekânın rolüne de dikkat çeker. Özellikle yüz tanıma, siber güvenlik ve büyük veri analitiği gibi teknolojiler, Çin'in toplumsal denetim araçları olarak önemli bir yer tutmaktadır. 2020 ve sonrasında, Çin'in yapay zekâ stratejilerinin, sadece teknolojik yenilik değil, aynı zamanda ideolojik denetim ve sosyal kontrol için bir araç haline geldiği vurgulanmıştır (Liang 2021). Bu bağlamda, *Yeni Nesil Yapay Zekâ Gelişim Planı*,

Çin'in dijital egemenlik stratejisinin temelini atmakta, ülkenin küresel teknolojik rekabet gücünü artırmayı hedeflemektedir.

2020 sonrasında, Çin'in yapay zekâ alanındaki atılımları daha da hız kazanmıştır. Özellikle 2021 yılı itibarıyla, *Huawei* ve *Tencent* gibi büyük Çinli teknoloji şirketlerinin yapay zekâ araştırmalarına yaptığı yatırımlar, Çin'in bu alandaki küresel rekabetteki pozisyonunu güçlendirmektedir (Liang 2021). Ayrıca, Çin, 2023'te yayımladığı yapay zekâ politikası güncellemeleriyle, küresel yapay zekâ standartları üzerinde de daha fazla etki kurmayı hedeflemektedir (Global Times 2023).

2023 yılında Çin, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla yayımladığı *Küresel Yapay Zekâ Yönetişim İnisiyatifi* (MoFA PRC 2023) ile küresel yapay zekâ yönetişimi alanındaki rolünü daha da güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu belge, Çin'in çok taraflılık, veri egemenliği ve kültürel çeşitlilik gibi ilkeleri savunduğunu ve Batı'nın evrensel değerler anlayışına karşı bir alternatif sunduğunu vurgulamaktadır.

Çin, yapay zekâyı sadece ekonomik ve teknolojik bir araç olarak değil, aynı zamanda küresel yönetişimde etkili olma fırsatı olarak da görmektedir. *Küresel Yapay Zekâ Yönetişim İnisiyatifi*, Çin'in dijital egemenlik anlayışının küresel bir norm haline gelmesi için attığı önemli bir adımdır. Çin, Batı'nın “demokratik internet” anlayışına karşılık, dijital egemenlik ve çok kutuplu bir yapay zekâ yönetişimi modelini savunmaktadır. Bu inisiyatif, Çin'in küresel gücünü pekiştirmek ve kendi teknolojik yönetim modelini dünyaya kabul ettirmek için kritik bir stratejik belgedir.

Çin'in bu stratejiye yönelik politikaları, 2023'te düzenlediği uluslararası yapay zekâ konferanslarında daha fazla vurgulanmıştır. Çin, bu konferanslarda yapay zekâ teknolojileri ve veri egemenliği konularında daha fazla iş birliği ve norm belirleyiciliği için küresel ortaklıklar kurma çağrısında bulunmuştur (Global Times 2023).

Xi Jinping'in Konuşmaları ve Stratejik Vizyonu

Xi Jinping'in söylemi, yapay zekâ teknolojisinin Çin'in ulusal güvenliğini güçlendirmek, toplumsal istikrarı sağlamak ve küresel bir güç olarak konumlanmak için kritik bir araç olduğuna işaret etmektedir. 2020'deki bir konuşmasında, Xi, yapay zekâyı “Çin ulusunun büyük yeniden doğuşu” vizyonunun ayrılmaz bir parçası olarak tanımlamıştır. Bu söylem, Çin'in yapay zekâyı sadece ekonomik değil, aynı zamanda ideolojik bir güç kaynağı olarak gördüğünü ortaya koymaktadır.

Xi'nin konuşmalarında yapay zekâ, aynı zamanda Çin'in “dijital egemenlik” ve “toplumsal denetim” politikalarıyla ilişkilendirilmektedir. Xi, yapay zekânın “ulusal güvenlik”, “rejim güvenliği” ve “sosyal istikrar” için kritik bir öneme sahip olduğunun altını çizmektedir (Xi 2020). Giddens'in ontolojik güvenlik kavramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, Xi'nin söylemleri, Çin'in yapay zekâyı bir güvenlik aracı olarak konumlandırma çabasını yansıtmaktadır.

2021'de Xi, yapay zekânın, Çin'in küresel rekabetteki üstünlüğünü pekiştirmek için stratejik bir alan olarak kullanılacağını belirtmiş ve bunun yalnızca ulusal düzeyde değil, aynı zamanda küresel düzeyde de rekabet yaratacağına işaret etmiştir (Xinhua 2021). Bu söylem, Çin'in teknoloji ve veri üzerinde denetim sağlama amacını daha belirgin hale getirmiştir.

Söylem Analizi: Rejim Güvencesi Olarak Yapay Zekâ

Çin'in yapay zekâ konusundaki söylemi, bu teknolojinin sadece bir ekonomik araç olarak değil, aynı zamanda toplumsal denetim ve rejim güvenliğini sağlama işlevini de taşıdığını göstermektedir. Çin, yapay zekâyı kullanarak toplumsal normları yeniden şekillendirmekte ve bireysel davranışları izleyip kontrol etmektedir. Sosyal Kredi Sistemi, bu bağlamda önemli bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sistem, yapay zekâ teknolojilerinin toplumsal denetimi nasıl sağladığını ve devletin ideolojik kontrolünü nasıl pekiştirdiğini gözler önüne sermektedir.

Çin'in yapay zekâ politikaları, aynı zamanda uluslararası düzeyde de “güvenlik” temalı bir söylemle desteklenmektedir. Bu söylem, Çin'in sadece içsel güvenliği değil, aynı zamanda küresel düzeydeki hayatta kalma stratejisini de yansıtmaktadır. Waltz'un güvenlik ikilemi kavramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, Çin'in yapay zekâyı yalnızca bir güç unsuru olarak kullanmadığı, aynı zamanda küresel rekabetteki hayatta kalma stratejisinin bir parçası olarak gördüğü söylenebilir.

2022'de yayımlanan raporlarda, Çin'in yapay zekâyı sadece iç güvenlik amacıyla değil, aynı zamanda küresel alanda normatif bir güç oluşturmak için kullandığı belirtilmiştir. Çin, Batı'nın evrensel normlarına karşı alternatif bir teknoloji modelini savunmakta ve bunun küresel egemenlik mücadelesinin bir parçası olduğunu vurgulamaktadır (Borgogno ve Savini 2024: 588).

SONUÇ

Bu makale, Çin'in AI yönetim stratejisini güvenlik ikilemi ve ontolojik güvenlik kuramları ekseninde değerlendirmiştir. Kenneth Waltz'un yapısal realizm anlayışı çerçevesinde, Çin'in AI alanında izlediği politikalar, anarşik uluslararası sistemde hayatta kalma, güç kazanma ve

stratejik özerklik elde etme amacına dayanmaktadır. Çin'in teknoloji yatırımları, yalnızca içsel kalkınma hedefleriyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda küresel ölçekte dijital altyapıların kontrolüne yönelik bir hegemonik meydan okuma olarak da değerlendirilmektedir. Bu stratejik hedefler, Çin'in hem ulusal güvenliğini hem de küresel etkisini pekiştirme amacını taşımaktadır. Özellikle ABD ve müttefikleriyle olan ilişkilerde, Çin'in bu politikaları klasik bir güvenlik ikilemi yaratmakta ve bu da teknolojik ilerlemenin karşılıklı tehdit algılarıyla iç içe geçmesine neden olmaktadır. Bu durum, Çin'in yükselen teknolojik kapasitesinin, Batı dünyası için bir tehdit olarak algılanması ve Çin'in daha fazla stratejik özerklik elde etme yönündeki çabalarıyla güçlenen bir güvenlik döngüsüne yol açmaktadır.

Diğer yandan, Anthony Giddens'in ontolojik güvenlik kuramı, Çin'in iç yönetim pratiklerini anlamada önemli bir açıklayıcı işlev görmektedir. Xi Jinping liderliğinde şekillenen dijital otoriterlik anlayışı, yapay zekâyı yalnızca teknolojik bir yenilik değil, aynı zamanda rejimin kimliğini yeniden üretme, halkla rejim arasındaki ideolojik bağı güçlendirme ve sosyal bütünlüğü artırma aracı olarak kullanmaktadır. Bu anlayış, Çin'in dijital alandaki stratejik yatırımlarını daha derin bir güvenlik ve ideolojik işlevle desteklemektedir. Sosyal kredi sistemleri, kamu gözetimi, dijital vatandaşlık mekanizmaları gibi uygulamalar, bireylerin sadece davranışlarını değil, aynı zamanda kimliksel aidiyetlerini düzenlemeyi hedeflemektedir. Dolayısıyla Çin'in yapay zekâ stratejileri, Xi Jinping'in 'Çin Rüyası' vizyonunun hem rejim güvenliği ve toplumsal istikrarı pekiştiren içsel boyutunun, hem de küresel düzeyde teknolojik ve normatif liderlik hedeflerinin önemli bir aracı olarak değerlendirilebilir. Çin, teknolojik yönetimi, sadece verimlilik sağlama amacıyla değil, aynı zamanda toplumsal istikrarı koruma ve rejimsel sürekliliği güvence altına alma aracı olarak görmektedir. Bu durum, Çin'in AI'yı sadece bir kalkınma aracı değil, aynı zamanda güvenlik ve ideolojik sürekliliğin teminatı olarak konumlandırmasının temel sebeplerinden biridir.

Makale boyunca ortaya konduğu üzere, Çin'in AI stratejisi, klasik güvenlik anlayışı ile ontolojik güvenlik ihtiyacını eş zamanlı olarak karşılamayı hedeflemektedir. Çin, Batı tipi liberal-demokratik dijitalleşme modellerinden farklı olarak, daha merkeziyetçi, ideolojik ve stratejik bir dijital yönetim modelini benimsemektedir. Bu yaklaşım, Çin'i küresel düzeydeki dijital yönetimde yalnızca teknolojik bir aktör olmaktan çıkarıp, ideolojik ve stratejik bir lider olarak konumlandırmaktadır. Çin'in hem ulusal güvenliğini hem de ideolojik bütünlüğünü dijital araçlarla yeniden tanımlaması, gelecekte küresel AI yönetimi tartışmalarının daha çok güvenlik odaklı bir eksene kaymasına yol açabilir.

Sonuç olarak, Çin'in AI yönetişimi salt bir teknolojik gelişme değil, aynı zamanda derinlemesine bir güvenlik stratejisidir. Bu strateji, uluslararası rekabette avantaj sağlama, iç rejim istikrarını pekiştirme ve Parti'nin ideolojik sürekliliğini güvence altına alma amacını çok katmanlı şekilde gerçekleştirmektedir. Çin örneği, yapay zekânın yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda siyasal ve güvenlik açısından bir araç olarak nasıl dönüştüğünü göstermesi açısından da özgün ve öğreticidir. Çin'in bu yaklaşımı, teknolojiyi sadece bir gelişim aracı olarak değil, aynı zamanda küresel güç mücadelesinde önemli bir stratejik kaynak olarak nasıl konumlandığını ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım hem ulusal hem de küresel güvenlik politikalarında yeni paradigma değişikliklerine yol açma potansiyeline sahip bir gelişimdir.

EXTENDED ABSTRACT

The rise of artificial intelligence (AI) technologies has rapidly transformed global political and security dynamics, positioning AI as not only a technological breakthrough but also a strategic asset in statecraft. This article examines the AI governance model of the People's Republic of China (PRC) through the prism of security paradigms. It argues that China's AI strategy is fundamentally driven by a dual security logic—external and internal—reflected in its pursuit of global digital influence and domestic regime stability. By drawing upon Kenneth Waltz's structural realism and Anthony Giddens's theory of ontological security, the article aims to uncover the security rationales embedded in China's AI development and governance agenda under the leadership of Xi Jinping.

The primary objective of this article is to examine how the Chinese state incorporates AI technologies into its national strategy, specifically in ways that enhance both external deterrence and internal control. China's governance model is analyzed as a case where technological innovation intersects with authoritarian resilience, ideological continuity, and geostrategic ambition. To this end, two theoretical lenses are employed: (1) structural realism, which emphasizes state behavior under conditions of international anarchy and the perpetual pursuit of security and power; and (2) ontological security, which focuses on the preservation of identity, stability, and psychological continuity in the face of existential uncertainty.

Waltz's structural realism enables an understanding of China's AI ambitions within the framework of a classic security dilemma. As China rapidly advances its AI capabilities, rival powers—especially the United States and its allies—interpret this as a threat to the existing international order. This intensifies global technological competition and contributes to a spiral of strategic mistrust. On the other hand, Giddens's ontological security framework sheds light

on China's internal use of AI technologies to shape public behavior, cultivate ideological loyalty, and ensure the durability of the regime.

The study employs a qualitative, interpretive methodology based on critical discourse analysis of key Chinese government documents, policy white papers, and official statements such as the "New Generation Artificial Intelligence Development Plan" (2017). Additionally, secondary literature on Chinese digital authoritarianism, national security strategy, and global AI governance is utilized to support the analysis. Through this method, the article maps how security narratives are embedded in AI policymaking and how these narratives serve both material and symbolic functions.

The study's findings indicate that China's approach to AI governance is not merely technological or economic, but is deeply embedded in a multi-layered security paradigm. Three key findings emerge:

AI as a Strategic Tool in Global Competition: In line with Waltz's structural realism, China sees AI as a means to reduce dependency on foreign technologies, gain strategic autonomy, and challenge U.S.-led global technological hegemony. This strategic logic has led to massive state-led investments in AI research, infrastructure, and military applications. AI is integrated into China's "military-civil fusion" strategy and seen as critical for China's aspiration to become a global superpower by 2049. As China projects its AI model globally through platforms like the Digital Silk Road, it contributes to a reconfiguration of digital geopolitics.

AI for Internal Stability and Regime Legitimacy: From the perspective of ontological security, China's internal use of AI technologies serves to strengthen state capacity and reinforce the Communist Party's control over society. Initiatives such as the Social Credit System, real-time surveillance using facial recognition, predictive policing, and algorithmic censorship reflect the state's effort to manage uncertainty and ensure ideological coherence. These practices are part of what scholars increasingly refer to as "digital authoritarianism", where AI is used to engineer social behavior and maintain regime legitimacy through control over information, identity, and norms.

Ideological Alternatives to Liberal Digital Orders: China's model of AI governance presents an alternative to Western liberal-democratic approaches. Rather than emphasizing individual privacy, transparency, or open-source collaboration, China's model is based on centralized control, data sovereignty, and the alignment of technological development with national ideological goals. This alternative digital order is gradually gaining traction in parts of

the Global South, as China exports its technologies, standards, and governance models. In doing so, China is shaping new international norms around AI and digital governance, which are increasingly security-oriented.

The integration of AI into China's governance model reflects a broader transformation in the role of technology in international relations. Unlike Western narratives that often portray AI as an instrument for economic innovation and societal progress, China's discourse frames AI as a tool of survival, resilience, and civilizational advancement. This distinction is crucial, as it informs the ways in which China approaches global governance debates, international AI regulations, and multilateral standard-setting processes. It also raises important questions about the future of global digital governance: Will security-centered models like China's become the norm, or will liberal models of open and accountable AI governance prevail?

Furthermore, the analysis demonstrates that AI functions as a bridge between China's external strategic objectives and its internal political imperatives. The fusion of security logics—military deterrence, strategic autonomy, ideological reproduction, and social control—suggests that China is pursuing a hybrid model of AI governance that transcends traditional civil-military divides. This model not only consolidates power at home but also enhances China's soft and hard power capabilities abroad.

In conclusion, this article argues that China's AI governance strategy is rooted in an integrated security paradigm that merges structural concerns about international competition with ontological concerns about domestic regime stability. Through the dual lenses of structural realism and ontological security, the study shows how AI is leveraged as a strategic resource for navigating both external rivalry and internal vulnerability. The Chinese case exemplifies how emerging technologies can serve as instruments of both state power and regime reproduction, challenging the assumptions of value-neutral or purely developmental approaches to AI.

China's AI trajectory is shaping the contours of a new global order in which digital technologies are increasingly inseparable from security doctrines, ideological narratives, and geopolitical positioning. This development has significant implications not only for understanding China's domestic governance and foreign policy but also for anticipating the future of global norms, regulatory frameworks, and ethical standards in artificial intelligence.

As the global AI race intensifies, the Chinese model presents a robust and ideologically distinct vision that challenges liberal democratic paradigms. Whether this model will dominate

or coexist with alternative approaches remains a defining question for international relations in the digital age.

KAYNAKÇA

- Allen, K. (2021). China's technological rise and the new security dilemma, *Asian Security Studies*, 45(2), 199-214.
- Bongiovi, J. R. (2019). Review of The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power, by S. Zuboff, *Social Forces*, 98(2), 1-4.
- Borgogno, O., Savini Zangrandi, M. (2024). Chinese Data Governance and Trade Policy: From Cyber Sovereignty to the Quest for Digital Hegemony?, *Journal of Contemporary China*, 33(148), 578-602. Doi: <https://doi.org/10.1080/10670564.2023.2299961>
- Cheung, T. M. (2022). *Innovate to Dominate: The Rise of the Chinese Techno-Security State*, Cornell University Press.
- Creemers, R. (2017). Cyber China: Upgrading propaganda, public opinion work and social management for the twenty-first century, *Journal of Contemporary China*, 26(103), 85-100.
- Creemers, R. (2018). The Chinese state's approach to artificial intelligence and national security, *China Review*, 28(4), 67-85.
- Creemers, R. (2022). China's emerging data protection framework, *Journal of Cybersecurity*, 8(1). Doi: <https://doi.org/10.1093/cybsec/tyac011>
- Dai, X. (2020). Toward A Reputation State: A Comprehensive View of China's Social Credit System Project, Everling, O. (eds), *Social Credit Rating. Springer Gabler* içinde (139-163), Wiesbaden. Doi: https://doi.org/10.1007/978-3-658-29653-7_7
- Erdoğan, S., Topaloğlu, H. (2024). Çin ve Rusya'nın Orta Asya'da hegemonik bölgeselleşme aracı olarak Şangay İş birliği Örgütü, *İmgelem*, 8(16), 241-264.
- Feldstein, S. (2019). The global expansion of AI surveillance. Carnegie Endowment for International Peace, working paper, Carnegie Endowment for International Peace Publications, Washington D.C.
- Feldstein, S. (2021). 'Global Patterns of Digital Repression', *The Rise of Digital Repression: How Technology is Reshaping Power, Politics, and Resistance*, Oxford Academic, NewYork. Doi: <https://doi.org/10.1093/oso/9780190057497.001.0001>
- Giddens, A. (1984). *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*, Polity Press.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*, Stanford University Press.
- Gunitsky, S. (2015). Corrupting the Cyber-Commons: Social Media as a Tool of Autocratic Stability, *Perspectives on Politics*, 13(1), 42-54. Doi: <https://doi.org/10.1017/S1537592714003120>
- Jervis, R. (1978). Cooperation Under the Security Dilemma, *World Politics*, 30(2), 167-214. Doi: <https://doi.org/10.2307/2009958>
- Jiang, H., Murmann, J. P. (2022). The Rise of China's Digital Economy: An Overview, *Management and Organization Review*, 18(4), 790-802. Doi: <https://doi.org/10.1017/mor.2022.32>
- Kania, E. B. (2019). Chinese Military Innovation in the AI Revolution, *The RUSI Journal*, 164(5-6), 26-34. Doi: <https://doi.org/10.1080/03071847.2019.1693803>

- Keohane, R. O. (1984). *Hegemony In The World Political Economy*, in *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy* (REV-Revised, pp. 31-46), Princeton University Press. Doi: <https://doi.org/10.2307/j.ctt7sq9s.6>
- Kinnvall, C. (2004). Globalization and Religious Nationalism: Self, Identity, and the Search for Ontological Security, *Political Psychology*, 25(5), 74-767.
- Mitzen, J. (2006). Ontological Security in World Politics: State Identity and the Security Dilemma, *European Journal of International Relations*, 12(3), 341-370. Doi: <https://doi.org/10.1177/1354066106067346>
- NSCAI (2021). Final report. National Security Commission on Artificial Intelligence. <https://www.nsc.gov> (Erişim: 17.06.2025).
- Qiang, X. (2019). The Road to Digital Unfreedom: President Xi's Surveillance State, January 2019, 30(1), 53-67.
- Rumelili, B., Adısönmez, U. C. (2020). Uluslararası İlişkilerde Kimlik-Güvenlik İlişisine Dair Yeni bir Paradigma: Ontolojik Güvenlik Teorisi, *Uluslararası İlişkiler*, 17(66), 23-39. Doi: <https://doi.org/10.33458/uidergisi.720630>
- Segal, A. (2020). China's Pursuit of Cyberpower, *Asia Policy*, 15(2), 60-66.
- State Council of China. (2017). New Generation Artificial Intelligence Development Plan, China State Council. https://www.gov.cn/zhengce/content/2017-07/20/content_5211996.htm (Erişim: 04.05.2025).
- Steele, B. J. (2008). *Ontological Security in International Relations: Self-Identity and the IR State* (1st ed.), Routledge. Doi: <https://doi.org/10.4324/9780203018200>
- Şahin, B. (2020). Değişen Dünya Düzenine Bağlı Olarak Değişen Uluslararası Güvenlik Algısı, *İmgelem*, 4(8), 177-204.
- Waltz, K. N. (1964). The Stability of a Bipolar World, *Daedalus*, 93(3), 881-909.
- Waltz, K. N. (1979). *Theory of international politics*, New York: McGraw-Hill.
- Wendt, A. (1992). Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics, *International Organization*, 46(2), 391-425.
- Wendt, A. (1999). *Social theory of international politics*, Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Zeng, J. (2020a). Artificial intelligence and China's authoritarian governance, *International Affairs*, 96(6), 1441-1462.
- Zeng, J. (2020b). China's digital governance and the global competition for algorithmic dominance, *Asian Journal of Comparative Politics*, 6(4), 1-15. <https://doi.org/10.1093/ia/iaa172>
- Zhang, W., Han, J., Dembinska, I. vd. (2025). Inequality in The Digital Economy: The Impact of Artificial Intelligence On Income Gap—An Empirical Analysis Based On County-Level Data From China, *Cities*, 166, 106280. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.cities.2025.106280>

Makale Bilgileri/Article Information

<i>Etik Beyan:</i>	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan edilir.	<i>Ethical Statement:</i>	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
<i>Çıkar Çatışması:</i>	Çalışmada kişiler veya kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.	<i>Conflict of Interest:</i>	The authors declare that declare no conflict of interest.
<i>Yazar Katkı Beyanı:</i>	Çalışmanın tamamı yazar tarafından oluşturulmuştur.	<i>Author Contribution Declaration:</i>	The entire study was created by the author.
<i>Mali Destek:</i>	Çalışma için herhangi bir kurum veya projeden mali destek alınmamıştır.	<i>Financial Support:</i>	The study received no financial support from any institution or project.
<i>Yapay Zekâ Kullanımı:</i>	Bu çalışmada herhangi bir yapay zekâ tabanlı araç veya uygulama kullanılmamıştır.	<i>Use of Artificial Intelligence:</i>	This study did not utilize any artificial intelligence-based tools or applications.
<i>İntihal:</i>	Bu makalede intihal taraması yapılmış ve intihal içermediği teyit edilmiştir. – İntihal.Net	<i>Plagiarism:</i>	This article has been scanned for plagiarism and it has been confirmed that it does not contain plagiarism. – İntihal.Net